

MASARYKOVA UNIVERZITA
FAKULTA INFORMATIKY

PLOS a PLOS ONE

<https://www.plos.org/>

<http://www.plosone.org/>

PV070:Digitální knihovny

Miriam Galanová

2. ročník bakalárskeho štúdia, UČO 433382

Brno, 10. decembra 2015

Charakteristika

PLOS (Public Library of Science) je nezisková organizácia, ktorá sa stala vydavateľstvom. Bola založená v roku 2001 Haroldom Varmusom, Patrickom Brownom a Michaelom Eisenom s cieľom zrýchlenia pokroku vo vede a medicíne. PLOS podporuje Open Access a na ním uverejnené články sa vzťahuje licencia CCBY (Creative Commons Attribution license), čo znamená, že ich obsah môže byť znovu použitý, ak je správne uvedený autor a zdroj.

História

Iniciatíva začala obehom otvoreného listu zakladateľov v roku 2000. List vyzýval vedecké a lekárske vydavateľstvá, aby sprístupnili vedeckú literatúru pre distribúciu prostredníctvom verejných bezplatných online archívov. Takmer 34000 vedcov zo 180 štátov list podpísalo, ale značná zmena nastala, až keď sa PLOS stalo v roku 2003 vydavateľstvom. V začiatkoch bolo vydavateľstvo štedro podporené viacerými organizáciami, ktoré zdieľali ich pohľad na neobmedzený prístup a znovu využitie vedeckých a lekárskech poznatkov. V júli 2011 PLOS potvrdilo, že už dokáže svoje výdavky pokryť samo.

Prvým vydávaným časopisom sa stal v októbri 2003 PLOS Biology, druhým v októbri 2004 PLOS Medicine. Vďaka týmto dvom časopisom sa PLOS rýchlo stal známym vydavateľom vedeckých článkov obsahujúcich vysokokvalitný výskum, vďaka čomu začal priťahovať pozornosť vedcov po celom svete. V roku 2005 začal vydávať časopisy PLOS Genetics, PLOS Pathogens a PLOS Computational Biology, v roku 2006 začal vychádzať PLOS ONE a s veľkou podporou nadácie Bill & Melinda Gates Foundation sa v roku 2007 začal vydávať PLOS Neglected Tropical Diseases. V roku 2009 bol predstavený PLOS Currents, ktorého cieľom je ešte viac urýchliť zverejnenie nového výskumu. Na jeseň 2010, PLOS spustil novú sieť blogov, zameranú na vedu a medicínu. V lete 2013 boli ukončené PLOS Hubs: Clinical Trials a PLOS Hubs: Biodiversity, ktoré slúžili na sprehľadnenie rozptýleného obsahu na dané témy.

Ciele

Medzi hlavné ciele PLOS patrí snaha poskytnúť spôsoby na prekonanie zbytočných prekážok, brániacich okamžitej dostupnosti, prístupu a využitiu výskumu. Zároveň sa usiluje o vydavateľskú stratégiu, ktorá má optimalizovať kvalitu a integritu publikačného procesu. PLOS sa taktiež snaží vyvinúť inovatívne prístupy k hodnoteniu, organizácii a opätovnému využitiu nápadov a dát.

Publikačná činnosť

PLOS Journals sú časopisy z oblastí vedy a medicíny. Všetky vedecké články sú pred zverejnením dôkladne recenzované expertmi, aby bola zaručená vysoká kvalita. Články sú okamžite zverejnené, bez obmedzení. Po ich zverejnení môže širšia vedecká komunita používať interaktívne nástroje ako „Article-Level Metrics“ na určenie dôležitosti a dopadu každého jednotlivého článku. PLOS Journals majú veľké množstvo čitateľov, vydavateľ udáva až 11,6 milióna zobrazení článkov a 1,9 milióna stiahnutí za mesiac.

Za každý zverejnený článok je potrebné zaplatiť publikačný poplatok. Poplatky pre rôzne časopisy sa líšia a pohybujú sa od \$1 495 do \$2 900. Pre autorov s nedostatkom finančných prostriedkov má PLOS riešenie prostredníctvom PLOS GPI (Global Participation Initiative), PLOS PFA (Publication Fee Assistance) alebo môže využiť podporný program svojej inštitúcie.

PLOS GPI je určená pre autorov, ktorých výskumy boli hrazené inštitúciami a organizáciami zo štátov so stredným a nízkym príjmom (uvedených v zoznamoch na webovej stránke PLOS) a aspoň 50% obsahu článku sa týka tohto výskumu. Tieto krajiny delí PLOS na dve skupiny, prvej skupine uhradí PLOS GPI poplatky celkovo a druhej čiastočne.

PLOS PFA je určená pre autorov, ktorí preukážu finančnú núdzu. Autori sú posudzovaní prípad od prípadu a predpokladá sa, že ešte pred požiadanim o PFA vyčerpajú všetky zdroje financií. Žiadosť obsahuje otázky na alternatívne zdroje financií ako sú autora alebo spoluautora inštitúcia, inštitucionálna knižnica, vládne agentúry a investori výskumu.

PLOS Blogs sprostredkujú menej formálny spôsob komunikácie. Existujú dva typy PLOS Blogs a to blogy písané a upravované zamestnancami PLOS a nezávislé blogy, vedené novinármi z vedeckej oblasti a vedcami, ktoré nie sú organizáciou PLOS vôbec upravované. Ponúkajú pohľady expertov a diskusie vedené autormi a čitateľmi na vedecké témy. Ak nie je pri blogu uvedené inak, tak všetok zverejnený materiál možno čitateľmi znovu použiť pod licenciou CCBY a pri niektorých nezávislých blogoch CCBYNC (ako CCBY, ale len na nekomerčné účely).

PLOS Currents inovatívny publikačný online kanál s cieľom čo najrýchlejšieho zverejnenia nového vedeckého výskumu. Ten je rýchlo recenzovaný odborníkmi a môže byť sprístupnený verejnosti už za 24 hodín. Príspevky sú delené do šiestich kategórií podľa zamerania výskumu. PLOS Currents využívajú webové nástroje pre vytváranie a publikovanie. Jednotlivé príspevky môžu byť citované, aby autori získali uznanie za svoju prácu a sú verejne archivované v PubMed Central.

PLOS Collections hromadia a organizujú súvisiaci obsah z PLOS Journals a PLOS Blogs, aby poskytl štruktúrovaný prístup k informáciám, ktoré čitateľa zaujímajú. Rozdeľujú sa na Archive Collections a Special Collections. Archive Collections majú za úlohu organizovať v sebe obsah vydaný PLOS

na danú tému a Special Collections sa vytvárajú iba na požiadanie a zahŕňajú vedecké články na určitú tému alebo napísané určitou skupinou ľudí.

PLOS ONE

Stal sa azda najznámejším z časopisov vydávaných PLOS a taktiež je prvým multidisciplinárnym Open Access časopisom na svete. Zverejňuje vedecký výskum bez ohľadu na jeho novosť. Jeho tematicky široký rozsah vytvára priestor na zverejňovanie primárneho výskumu vrátane interdisciplinárneho výskumu, opakovaných štúdií a tak isto aj negatívnych výsledkov.

Rozhodnutie niektorých časopisov odložiť vydanie určitého článku často odzrkadľuje subjektívny názor editora. Neskôr sa, ale môže preukázať značný význam tohoto výskumu, ktorý môže mať vplyv na daný vedný odbor. Preto PLOS zverejňuje všetky články, ktoré prešli recenziou a o dôležitosti každého článku rozhodujú po jeho zverejnení čitateľa.

JIF (Journal Impact Factor) PLOS ONE od roku 2010 klesá a za rok 2014 je 3,234 [3], čo je spôsobené tým, že vydavateľská filozofia PLOS je veľmi odlišná od väčšiny jeho konkurencie.

PLOS prijíma priemerne 69% zo všetkých príspevkov. V roku 2013 v ňom bolo zverejnených 31 524 zatiaľ čo v ostatných časopisoch vydávaných PLOS boli zverejnené rádovo „len“ stovky článkov.[4] Poplatok za zverejnenie článku v PLOS ONE je dnes \$1 495 čo je zároveň značne menej než u ostatných časopisoch vydávaných PLOS. PLOS ONE je stále, svojim počtom vydaných článkov, najväčším vedeckým časopisom na svete aj napriek minuloročnému poklesu v množstve vydaných článkov.

Inovácie

PLOS sa snaží odstraňovať bariéry vedeckého pokroku aj tým, že dáva vedcom nové možnosti ako zdieľať ich nápady a zvýšiť vyhľadateľnosť a vplyv ich vedeckej práce. Používa preto nástroje ako Aperta, ktorá je novým v súčasnosti vytváraným systémom, ktorý má priniesť jednoduchosť do procesov predkladania a recenzovania nového článku, Article Level Metrics, ktoré merajú dopad a vplyv jednotlivých vedeckých prác, Rich Citations, slúži na vyhľadanie informácií o citovaných prácach pomocou štruktúrovaných metadát a Open Evaluation, ktorá umožňuje, aby bolo posudzovanie výskumu, včasné, kontinuálne a inkluzívne.

Zhodnotenie projektu

Jedným z dôležitých faktorov úspešnosti vydavateľstva je určite spokojnosť jeho čitateľov a autorov uverejnených článkov. Na PLOS dnes existuje veľa rôznych názorov, ale isté je, že dnes vo svete je zjavne veľa autorov, ktorí tu radi publikujú svoje články, obzvlášť v odporcami toľko zavrhanom

PLOS ONE. V PLOS Journals sa rozhodujú svoje články vydávať nielen ľudia, ktorým sa s nimi nepodarilo dostať do takzvaných „skutočných časopisov“, ale aj uznávaný vedci ako laureáti Nobelových cien, ktorých v PLOS Journals údajne svoje články zverejnilo už 54.[4]

Odporcovia PLOS tiež tvrdia, že zverejnenie článku v PLOS Journals je až príliš jednoduché a to časopisom uberá istú prestíž spolu s priemerne nižšími JIF než u veľa ľuďmi uznávanej konkurencie akou je napríklad Nature[8] to spôsobuje, že sa niektorí autori rozhodujú zverejniť svoje články radšej aj v iných časopisoch.

Keďže PLOS na rozdiel od známych konkurenčných časopisov dáva priestor okrem prelomových výskumov aj menším výskumom, ktoré môžu tiež prispieť k posunu vo svojich vedných oboroch a u ktorých je len prirodzené, že sú menej často citované, dá sa preto u PLOS Journals očakávať nižší JIF. Aby sa zachovala objektivnosť hodnotí PLOS vplyv článkov jednotlivo. Táto metóda má podľa môjho názoru budúcnosť a verím, že sa bude rozširovať aj popri celkových hodnoteniach časopisov. Zároveň PLOS Journals považujem za prehľadné a vzhľadom k veľkému množstvu vracajúcich sa čitateľov nepovažujem publikovanie v týchto časopisoch za zbytočné, obzvlášť ak uvážime, že doba zverejnenia článku je zvyčajne kratšia ako u konkurencie a článok je ihneď verejne dostupný a nie je potrebné si predplácať časopisy za často veľmi vysoké čiastky.

Zoznam zdrojov:

- [1] PLOS, Dostupné z: <https://www.plos.org/>
- [2] PLOS ONE, Dostupné z: <http://www.plosone.org/>
- [3] *ResearchGate*, PLoS ONE Journal Impact Factor & Information, Dostupné z: https://www.researchgate.net/journal/1932-6203_PLoS_ONE
- [4] PLOS, PLOS Journals, Dostupné z: <https://www.plos.org/wp-content/uploads/2014/05/About-PLOS-Journals.pdf>
- [5] *Andrew Tredennick*, Why I published in PLoS ONE. And why I probably won't again for awhile. Dostupné z: <https://earlycareerecologists.wordpress.com/2013/03/21/why-i-published-in-plos-one-and-why-i-probably-wont-again-for-awhile/>
- [6] *Stephen Curry*, PLoS ONE: from the Public Library of Sloppiness? Dostupné z: <http://occamstypewriter.org/scurry/2012/04/01/plos1-public-library-of-sloppiness/>
- [7] *Jocelyn Kaiser*, Output Drops at World's Largest Open-Access Journal, Dostupné z: <http://news.sciencemag.org/people-events/2014/06/output-drops-worlds-largest-open-access-journal>
- [8] *Citefactor*, Impact Factor List 2014, Dostupné z: http://www.citefactor.org/journal-impact-factor-list-2014_N.html

Metadata

<dc:title>PLOS a PLOS ONE</dc:title>
<dc:creator>Miriam Galanová</dc:creator>
<dc:subject>PLOS; Public Library of Science; PLOS ONE</dc:subject>
<dc:description>Táto esej sa zaoberá neziskovou organizáciou PLOS (Public Libraby of Science), ktorá vydáva vedecké Open Access časopisy ako PLOS ONE.</dc:description>
<dc:date>2015-12-10</dc:date>
<dc:type>Text</dc:type>
<dc:format>application/pdf</dc:format>
<dc:language>SK</dc:language>